

Kúria

végzés

Az ügy száma: Bfv.II.483/2017/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Katona Sándor a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. ár András bíró

Az eljárás helye:

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2017. szeptember 14.

Az ügy tárgya: foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége

Terhelt(ek): ... és társa

Első fok: Járásbíróság 3.B.645/2014/40. ítélet, 2016. február 26.

tárgyalás

Másodfok: Törvényszék 6.Bf.58/2016/9. végzés, 2017. január 24.

nyilvános ülés

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: ... II. rendű terhelt

Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt ... és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a ... II. rendű terhelt által - védője útján - benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szombathelyi Járásbíróság 3.B.645/2014/40. számú ítéletét és a Szombathelyi Törvényszék mint másodfokú bíróság 6.Bf.58/2016/9. számú végzését ... II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Szombathelyi Járásbíróság a korábban meghozott és a 2016. február 26. napján tartott tárgyaláson kihirdetett 3.B.645/2014/40. számú ítéletével ... II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 165. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont].
- [2] Ezért öt 250 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 500.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett továbbá a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség megfizetésére kötelezésről.

[3] A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Szombathelyi Törvényszék a 2017. január 24. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 6.Bf.58/2016/9. számú végzésével az elsőfokú ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[4] Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 3-10. oldal) és a másodfokú bíróság által nem módosított (másodfokú ítélet 4. oldal 9. bekezdés) tényállás lényege a következő:

Az építető cég vállalkozási szerződést kötött egy kivitelező (építő) céggel egy lakóterület ivóvíz és szennyvíz hálózatának kiépítésére, mely cég alvállalkozási szerződést kötött az I. rendű terhelt ügyvezetése alatt álló céggel, az építető cég pedig megbízási szerződést kötött a II. rendű terhelt ügyvezetése alatt álló céggel ezen építési munkák teljes körű műszaki ellenőrzésére úgy, hogy maga a II. rendű terhelt látta el az építési műszaki ellenőri feladatokat.

Az I. rendű terhelt a közműépítést 2013. június 3-tól megkezdte. Talajmechanikai vizsgálat hiányában a munkaárok - a legkedvezőtlenebb talajösszetételnek megfelelően - teljes magasságig kellett volna aládúcolni. 2013. szeptember 5-én a csatornafektetéshez a munkaárok az addigi 3 méterről 4 méterre mélyítették, és a dúcolásnak is nekikezdték, de az addig rendelkezésre álló két támfal a különböző szélességükből eredő baleset-veszélyességük miatt nem volt használható. Az I. rendű terhelt egy további támfalat szerzett, de a két egyforma (egyenként 2 méter magas, 3 méter hosszú és 100-110 cm széles) támfallal végzett dúcolást sem tartották a munkások biztonságosnak, mert a munkaárok fala 2 méter magasságban nem volt megtámasztva.

A munkások ezt jelezték az I. rendű terheltnek, akinek két további támfal 2013. szeptember 9-i leszállításáról sikerült csak intézkednie, ellenben a munkásokat addig is a munkavégzés folytatására hívta fel (utasította).

Az építési műszaki ellenőr II. rendű terhelt 2013. szeptember 5-én 9.20 óra körül a helyszínen ellenőrizte a csatornafektetési munkát. Észlelte, hogy a munkaárok 3 méter helyett 4 méter mélyre ásták és a munkaárok fala teljes magasságig nem volt aládúcolva, erről több fényképet készített. Az építési naplóba „többek között” (valójában: ennyit) jegyzett be: „A mai napon a munkavégzést ellenőriztem, kérem a munkabiztonsági szabályok betartását, a víztelenítés miatt az ágyazat gondos elkészítését és a pontos csőfektetést. A földmunkavégzés során a munkaárok alsó 1/3-ában szakadás keletkezhet, ezért az árokban való munkavégzésnél nagy óvatosság szükséges”.

A munkások a csatornafektetést 2013. szeptember 5-én 6 méter, 2013. szeptember 6-án 9 méter hosszúságban folytatták. Két segédmunkás tartózkodott 2013. szeptember 6-án 11.45 óra körül az 1,4-2 méter széles munkaárokból, míg annak északi oldalfalán, közvetlenül annak szélén (kívül) állt az I. rendű terhelt. A munkaárok felső rétege porózus szerkezetű, humuszos, mélyebb rétegeiben tömörebb, agyagos, míg a legalsó része kavicsos szerkezetű. A feltámasztó zsálya felső síkja felett 1,9 méter magasságú földfal maradt biztosítatlanul, a munkaárok déli oldalfala - a teljes magasságig való aládúcolás hiányában - beomlott, a munkásokat maga alá temette. A két munkás fulladásos halált szenvedett.

A II. rendű terhelt által megszegett foglalkozási szabályként a következők kerültek rögzítésre:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 43. § (1) Az építető felel e) a jogerős és végrehajtható építésügyi hatósági engedélyben és a hozzá tartozó, jóváhagyott, engedélyezési záradékkal ellátott tervdokumentációban, valamint a kivitelezési tervekben foglaltak betartásáért, f) az építőipari kivitelezési tevékenység megkezdésének az építésfelügyeleti hatósághoz történő, jogszabályban előírt bejelentéséért és az ehhez szükséges mellékletek meglétéért, az ezzel kapcsolatos változások bejelentéséért, g) az építési munkaterület átadásáért, h) az építőipari kivitelezési tevékenység végzésének ellenőrzéséért.

Az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 16. § (2) Az építési műszaki ellenőr az építőipari kivitelezési tevékenység teljes folyamatában elősegíti és ellenőrzi a vonatkozó jogszabályok, hatósági előírások, szabványok, szerződések és a kivitelezési dokumentáció betartását; (3) Az építető helyszíni képviselőjeként - ha a felek további feladatokról nem állapodtak meg - az építési műszaki ellenőr feladata: a) az Étv. 43. § (1) bekezdés e)-h)

pontjában meghatározottak, b) az építőipari kivitelezési tevékenység, az építési-szerelési munka szakszerűségének ellenőrzése a jogerős építési (létesítési) engedély és a hozzá tartozó jóváhagyott építészeti-műszaki dokumentáció, valamint a kivitelezési dokumentáció alapján, c) az építmény kitűzése helyességének, szükség esetén a talajmechanikai, környezetvédelmi és egyéb felmérések, vizsgálatok megtörténtének ellenőrzése, d) az építési napló(k) ellenőrzése, a bejegyzések és egyéb jegyzőkönyvek ellenjegyzése, észrevételezése, e) a hibák, hiányosságok, eltérések feltüntetése az építési naplóban; (5) Az építési műszaki ellenőr hiba, hiányosság megállapításáról, a terv és a szerződés szerinti teljesítést befolyásoló minden körülményről köteles az építtetőt haladéktalanul értesíteni; továbbá 26. § (2) Az építtető, illetve az építtető megbízása alapján az építési műszaki ellenőr a fővállalkozó kivitelezőnek vagy a felelős műszaki vezetőjének az építőipari kivitelezési tevékenység végzésével kapcsolatban az építési naplóban utasítást adhat (ez a jogszabályhely szövegszerűen az elsőfokú ítélet 15. oldal 6. bekezdésében szerepel).

- [5] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen (alapítélet) a II. rendű terhelt nyújtott be - védője útján - felülvizsgálati indítványt a bűnösségének törvénysértő megállapítása miatt, felmentés érdekében.
- [6] A II. rendű terhelt indítványának indokai szerint a bűnösségének megállapítása azért törvénysértő, mert kötelezettségeit 2013. szeptember 5-én maradéktalanul teljesítette, az ellenőrzést elvégezte, megállapításait az építési naplóban rögzítette. Foglalkozási szabályt nem sértett, ezért az ő tevékenysége és a bekövetkezett eredmény között nincs okozati összefüggés. A bíróság az ítéletet - miként az ügyész a vádat - kizárólag szakértő 1 szakvéleményre alapozta, és nem vette figyelembe **szakértő 2-nek** az ő felelősségét kizáró szakvéleményét. A bíróság összekeverte az I. rendű terhelt, mint műszaki vezető és az ő, mint műszaki ellenőr feladatait. A műszaki ellenőrnek nem kell mindig a munkaterületen tartózkodnia, míg a műszaki vezetőnek igen, és a műszaki vezető kötelessége a hiányosságok felszámolása, a balesetveszélyes munkálatok elvégzésének megakadályozása. A bíróság tévesen állapította meg, hogy ő is jelen volt 2013. szeptember 6-án a munkaterületen (elsőfokú ítélet 6. oldal 4. bekezdés).
- [7] A Legfőbb Ügyészség a BF.511/2017. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben nem alaposnak tartotta.
- [8] A Legfőbb Ügyészség szerint a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényállás meg nem engedett támadásának tekintendő (és érdemben sem helytálló) annak állítása, hogy a bíróság összekeverte a műszaki vezető és a műszaki ellenőr feladatait, illetve annak megállapítása, hogy a II. rendű terhelt 2013. szeptember 6-án megjelent a munkaterületen.
- [9] A Legfőbb Ügyészség úgy látta, hogy az indítvány egyebekben nem alapos. Az aládúcolás hiányát észlelve a II. rendű terheltnek már 2013. szeptember 5-én utasítást kellett volna adnia a munkavégzés beszüntetésére, ehelyett (az építési naplóban) csak jelezte, hogy „a munkaárok 1/3-ában szakadás keletkezhet, ezért az árokban való munkavégzésnél nagy óvatosságra van szükség”. Ezen kötelességszegése oka volt a halálos balesetnek. Ezért büntetőjogi felelősségének megállapítása törvényes.
- [10] A Legfőbb Ügyészség jelezte, hogy ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértésre adat nem merült fel, s indítványozta a támadott határozat nyilvános ülésen történő hatályában fenntartását a II. rendű terhelt tekintetében.
- [11] A II. rendű terhelt nem tett észrevételt az ügyészi álláspontra. A védő az észrevételében úgy értelmezte a II. rendű terhelt 2013. szeptember 5-i építési naplóba tett bejegyzéséből „a munkabiztonsági szabályokat be kell tartani” kitélt, hogy ez „azt jelentette, hogy a dúcolást teljes magasságig kötelező elvégezni”. Egyebekben megismételte a felülvizsgálati indítványban foglaltak lényegét, miszerint a II. rendű terhelt 2013. szeptember 6-án nem tartózkodott a munkavégzési területen, és nem is volt kötelessége mindennap ott tartózkodnia. A védő utólagosan jelölte meg a felülvizsgálati indítvány alapjaként a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontját.
- [12] **III.** A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos.

- [13] 1. A Legfőbb Ügyészség nyilvános ülésen történő elbírálásra tett indítványt. Ugyanakkor a Be. 424. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványt tanácsülésen bírálja el, kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz. Miután a felülvizsgálati indítvány a terhelt javára került benyújtására, és a Legfőbb Ügyészség nem adott indokot a főszabálytól való eltérésre, a Kúria az ügyészi indítványt egyszerű elvételnek tekintette. Ezt meghaladóan a Kúria nem látta ésszerű indokát sem nyilvános ülés tartásának, ezért a főszabályt követve tanácsülésen bírálta el a felülvizsgálati indítványt.
- [14] 2. A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 416. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt okokból van helye, s amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.
- [15] Felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, és nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [16] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- [17] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [18] Ugyanakkor a terhelt az indítványban valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását - ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [19] A Kúria ezért nem vizsgálhatta, hogy a bíróság az ítéletet valóban kizárólag szakértő 1 szakvéleményére alapozta-e, és figyelmen kívül hagyta-e **szakértő 2**-nek az ő felelősségét kizáró szakvéleményét. Miként azt sem, hogy téves-e annak a megállapítása, hogy a II. rendű terhelt jelen volt-e 2013. szeptember 6-án a munkaterületen.
- [20] Ennek megfelelően a Kúria mindössze annak jelzésére szorítkozik, hogy a szorosabb értelemben vett (történeti) tényállás nem tartalmazza, hogy a vád alá nem helyezett **tanú 1** (tehát a felülvizsgálati indítvány állításával szemben nem az I. rendű terhelt volt az) műszaki vezető és a II. rendű terhelt 2013. szeptember 6-án a munkavégzés helyszínén tartózkodott, mert ekként csak az I. rendű terhelt van megemlítve. Az elsőfokú ítélet 6. oldal 4. bekezdésének megfogalmazása sem egyértelmű: ebből (is) egyedül az I. rendű terhelt aznapi jelenlétének megállapítása mutatkozik félreérthetetlennek, míg **tanú 1** műszaki vezető és a II. rendű terhelt aznapi jelenléte nem. A Kúria ekként vette irányadónak az alapítélettel megállapított tényállást.
- [21] 3. A Kúria - szemben a Legfőbb Ügyészség álláspontjával - azt már nem tekintette a tényállás támadásának, hogy a bíróság a II. rendű terhelt szerint összekeverte a műszaki vezető és a műszaki ellenőr feladatait. Ez már az érdemi álláspont része.
- [22] Aki foglalkozási szabály megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő [Btk. 165. § (1) bekezdés]; a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált okoz [Btk. 165. § (2) bekezdés b) pont].
- [23] Az elsőfokú bíróság a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítását ekként indokolta: „amikor észlelte a dúcolás hiányát és az építési naplóban utalt a szakadás bekövetkezésének lehetőségére”, akkor haladéktalanul köteles lett volna az építetőt értesíteni [az építőipari kivitelezési

tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 16. § (5) bekezdés], valamint „elvárható lett volna és szükséges lett volna (...) annak konkrét kinyilvánítása, hogy ilyen körülmények mellett munkavégzés nem folytatható, és a dúcolás szükségességére való felhívás mellett a felelős műszaki vezetőnek utasítást adhatott volna a munka végzésével kapcsolatban” [az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 26. § (2) bekezdés] - elsőfokú ítélet 15. oldal 5-6. bekezdés. A „vádolti magatartások foglalkozási szabálysértésnek minősülnek, s ennek következtében előállott veszélyhelyzet és a bekövetkezett eredmény, azaz a baleset között közvetlen ok-okozati kapcsolat áll fenn” - elsőfokú ítélet 16. oldal 2. bekezdés.

- [24] A másodfokú bíróság már árnyalta a képet: a II. rendű terhelt „által az építési naplóban eszközölt bejegyzés nem volt elégséges és megfelelő intézkedés, hanem a kialakult helyzetben, a kétségtelenül nem az általa előidézett veszélyhelyzet elhárítása, a baleset megelőzése érdekében (...) II. rendű vádlottnak intézkedni kellett volna - a megfelelő munkafeltételek megteremtéséig - a további munkavégzés felfüggesztése érdekében, ezen kötelezettségének azonban nem tett eleget” - másodfokú ítélet 5. oldal 2. bekezdés.
- [25] A Kúria nem fogadta el a védő észrevételének önkényes átértelmezését. Ugyanis a II. rendű terhelt 2013. szeptember 5-i építési napló-bejegyzésében „a munkabiztonsági szabályokat be kell tartani” kitétel egy megfogható tartalom nélküli általánosság, ami utólag sem másítható meg, és így nem foghat helyt, miszerint ez „azt jelentette, hogy a dúcolást teljes magasságig kötelező elvégezni”. Ennek a napló-bejegyzés egyebekben is ellentmond, mert a II. rendű terhelt nemcsak nem írta elő a dúcolás teljes (munkaárok) magasságig történő elvégzését, hanem - bár felismerte a „szakadás” veszélyét - szabad utat engedett a munka folytatásának, mert ahhoz csak a „nagy óvatosság szükséges” megszorítást tette.
- [26] A veszélyhelyzetet nyilvánvalóan nem a II. rendű terhelt idézte elő. Az elsőfokú bíróság az indokolásában megjelölte az Étv. kivitelező (építő) és a műszaki vezető felelősségére vonatkozó törvényhelyeit. Az Étv. szerint a felelős műszaki vezetői tevékenység az építőipari kivitelezési tevékenység irányítása a 40. § (2) bekezdésében meghatározott felelősséggel [38/A. § (3) bekezdés]; A felelős műszaki vezető felel: a) az építményszakmájának, építési tevékenységnek megfelelő jogosultságának meglétéért, b) a szakmunka irányításáért, c) - kormányrendeletben meghatározott feladatai körében - az építmény, építményszakmájának jogerős és végrehajtható építési engedélynek és a hozzá tartozó jóváhagyott engedélyezési terveknek, illetve a jogszabályban meghatározott kivitelezési terveknek megfelelő megvalósításáért, továbbá d) az építési tevékenységre vonatkozó szakmai, minőségi és biztonsági előírások megtartásáért és e) a munkálatok végzésének szakszerűségéért [40. § (2) bekezdés].
- [27] Tehát a műszaki vezető volt felelős a szakmunka irányításáért, az építési tevékenységre vonatkozó szakmai, minőségi és biztonsági előírások megtartásáért, a munkálatok végzésének szakszerűségéért, s ezen belül kiemelve az építési tevékenység biztonságos elvégzéséért. Ez azonban elsődleges, azaz nem kizárólagos felelősséget jelent.
- [28] A műszaki vezető vád alá helyezésének hiányában nem volt vizsgálható, hogy a jelen ügyben mit tett, vagy nem tett, illetőleg tartozik-e felelősséggel. Így a II. rendű terhelt, mint építési műszaki ellenőr felelőssége önmagában is vizsgálható.
- [29] Az építési műszaki ellenőri tevékenység a 43. § (1) bekezdés e), g), h), i) és k) pontjában, valamint az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott feladatok ellátása [Étv. 38/A. § (2) bekezdés 1. mondat]. Az építési műszaki ellenőr a 43. § (1) és (2) bekezdésben foglaltak végrehajtása érdekében az építendő helyszíni képviselője [Étv. 40. § (4) bekezdés]. Az Étv. 43. § (1) bekezdése értelmében az építendő felel - az irányadó tényállásban megjelölt e), g) és h) ponton túl - i) azért, hogy az építmény rendeltetésszerű és biztonságos használatához szükséges járulékos építmények, tereprendezési, fásítási, parkosítási munkálatok az építménnyel együtt valósuljanak meg, k) az e törvényben meghatározott esetekben személyes adatok közléséért és jogszabályban meghatározott esetekben a megjelölt adatok bejelentéséért. Az Étv. 43. § (2) bekezdése alapján az

építtető és a kivitelező együttesen felel azért, hogy az építésügyi hatóság által meghatározott időtartamon belül az építmény környezetéből az építőipari kivitelezési tevékenység során keletkezett építési hulladékot - a külön jogszabályban meghatározott módon - elszállíttassa, a környezet és a terep felszínét az eredeti, illetve az engedélyezett állapotában átadja, a környezetben okozott károkat megszüntesse.

- [30] Az irányadó tényállásban megjelölt, az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 16. § (2)-(3) és (5) bekezdésében, s a tényálláson kívül megjelölt 26. § (2) bekezdésében foglaltakból kiemelt jelentősége annak van, hogy az építési műszaki ellenőr feladata (kötelessége) a hibák, hiányosságok, eltérések feltüntetése az építési naplóban [16. § (3) bekezdés e) pont]; hiba, hiányosság megállapításáról, a terv és a szerződés szerinti teljesítést befolyásoló minden körülményről köteles az építtetőt haladéktalanul értesíteni [16. § (5) bekezdés]; az építtető, illetve az építtető megbízása alapján a fővállalkozó kivitelezőnek vagy a felelős műszaki vezetőjének az építőipari kivitelezési tevékenység végzésével kapcsolatban az építési naplóban utasítást adhat [26. § (2) bekezdés].
- [31] A 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet a munkavégzést gátló körülmények részletes indokolással való feltüntetését írja elő pl. a munkamegszakítások, balesetek, rendkívüli helyzetekből adódó veszélyek esetében [2. melléklet építési napló, II. naplórész 2. eseti bejegyzések g) pont]. Az irányadó tényállás szerint ennek a II. rendű terhelt nem tett eleget.
- [32] A műszaki vezetői és az építési műszaki ellenőri szerep egymással nyilvánvalóan összeférhetetlen. Ezt kimondja a 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet is: az építési műszaki ellenőr nem végezhet építésügyi műszaki szakértői, vállalkozói kivitelezői, anyagbeszállítói és felelős műszaki vezetői tevékenységet az általa ellenőrzött építési-szerelési munka vonatkozásában [11. § (3) bekezdés 1. mondat].
- [33] A kifejtettekből egyértelműen kitűnik, hogy az építési műszaki ellenőr az építtető helyszíni képviselője, s ekként feladata (kötelezettsége) értelemszerűen nem azonos a kivitelező építési tevékenységének egészét irányító műszaki vezető feladatával (kötelezettségével). Miután az Étv. direkt módon hozzá rendelte, a kivitelező műszaki vezetőjének elsődleges felelőssége az építési tevékenység biztonságos elvégzése.
- [34] A BH 2007.218. számú jogesetben a harmadfokon eljáró ítélőtábla lényegében azonos tényállás mellett mondta ki, hogy az építési műszaki ellenőr nem felel az építkezés biztonságos lefolyásáért, a munkavédelmi előírások betartásáért; ha a kivitelezés előbbre vitelét közvetett módon szolgáló segédszerkezet (zsálat, állványzat) összeomlása idézi elő a balesetet, a műszaki ellenőr büntetőjogi felelőssége nem állapítható meg. Az ítélőtábla azzal érvelve tartotta helytállónak az első fokon elmarasztalt II. rendű terhelt építési műszaki ellenőr másodfokon való felmentését, hogy megbízása nem terjedt ki a mobil berendezések műszaki ellenőrzésére, márpedig az állványzat mobil berendezésnek minősül. Továbbá: „Az építési-szerelési munka biztonságos lefolyásáért az 1997. évi LXXVIII. törvény 40. § (2) bekezdése alapján a műszaki vezető felel. Az a személy, aki - az 51/2000. (VIII. 9.) FVM-GM-KöViM együttes rendelet 2. § 7. pontja értelmében - az egész munkafolyamatot irányítja; így végső soron azt is, hogy az építési tevékenység megfeleljen a szakmai, minőségi és biztonsági előírásoknak. Márpedig ez utóbbi feladatokat II. r. vádlott nem láthatta el: műszaki ellenőri megbízásával a fenti rendelet 6. § (4) bekezdés alapján a műszaki vezetői tisztség betöltése összeférhetetlen lett volna.”
- [35] A baleset az utalt jogesetben 2003. december 11-én, míg a jelen ügyben 2013. szeptember 6-án történt.
- [36] Az utalt jogesetbeli időben az Étv. végrehajtására az építési műszaki ellenőri tevékenységről szóló 158/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet volt hatályban. A korabeli szabályozás lényege szerint az építési műszaki ellenőr az építmény megvalósítására irányuló építési szerelési munka teljes folyamatában elősegíti és ellenőrzi a vonatkozó jogszabályok, hatósági előírások, szabványok, szerződések, valamint az építésügyi hatóság, illetve az építmény létesítését engedélyező hatóság által jóváhagyott

építészeti műszaki terv betartását [2. § (2) bekezdés], továbbá: az építési műszaki ellenőr feladata különösen: d) a hibáknak, a hiányosságoknak, eltéréseknek az építési naplóban való feltüntetése [2. § (3) bekezdés], valamint: hiba, hiányosság megállapítása esetén köteles azt haladéktalanul az építető vagy annak megbízottja tudomására hozni [2. § (5) bekezdés].

- [37] Az utalt jogesetre vonatkozó 158/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet és a jelen ügyre vonatkozó 191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet szabályozás abban - nem szó szerinti egyezéssel - megegyezett, hogy az építési műszaki ellenőr feladata (kötelessége) a hibák, hiányosságok, eltérések építési naplóban való feltüntetése és hiba, hiányosság megállapítása esetén haladéktalanul az építető (vagy annak megbízottja) tudomására hozni.
- [38] A két szabályozás alapvető differenciája, hogy az építési műszaki ellenőrnek a 158/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet nem biztosított, míg a 191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet már biztosít jogosultságot - és értelemszerűen kötelezettséget - arra, hogy a fővállalkozó kivitelezőnek vagy a felelős műszaki vezetőjének az építőipari kivitelezési tevékenység végzésével kapcsolatban az építési naplóban utasítást adjon. Az utalt jogesetbelitől pedig a jelen ügybeli helyzet abban is eltért, hogy a II. rendű terhelt kifejezetten teljes körű - azaz bárminemű megszorítás nélküli - megbízást kapott az ivóvíz és szennyvíz hálózat kivitelezésére irányuló építési munkák műszaki ellenőrzésére.
- [39] A jelen ügyben az irányadó tényállás értelmében az építési műszaki ellenőr II. rendű terhelt felismerte a munkaárok teljes magasságáig való aládúcolása hiányában előállt veszélyt, ámde azt egyrészt nem illeten, megfogható és mindenki számára félreérthetetlen konkrétsággal rögzítette az építési naplóban, másrészt a veszélyről haladéktalanul nem értesített senkit, harmadrészt az építési naplóban - vagy akár szóban és azonnal - a kivitelezőnek (építőnek) nem adott utasítást a munkavégzés azonnali leállítására: ellenkezőleg, a valós veszélyt gyakorlatilag elfedte, hiszen szabad utat engedett a munkavégzés folytatására.
- [40] A magatartásától függetlenül előállt veszélyhelyzetet felismerve tehát a II. rendű terhelt szükségképpen előre látta cselekményének lehetséges következményeit, amit maga fogalmazott meg az építési naplóban akként, hogy „a munkaárok alsó 1/3-ában szakadás keletkezhet”. A munkaárok szakadása annak a lehetséges következménynek előrelátását jelenti, hogy a 4 méter mély és 1,4-2 méter széles munkaárok beomolhat, a csatornafektető munkásokra hatalmas mennyiségű talaj omolhat, s annak folytán akár az életüket is veszíthetik. A II. rendű terhelt könnyelműen bízott abban, hogy ezen - még a csatornafektetést végző munkások által már 2013. szeptember 5-én is felismert - veszélyhelyzetből fakadó lehetséges következmények elmaradnak (nem állnak be). A II. rendű terhelt ezáltal súlyos fokú gondatlansággal (luxuria) járt el (Btk. 8. § 1. fordulata).
- [41] Az ítélezési gyakorlatban vitán felül áll, hogy a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetésért nemcsak a veszélyhelyzet előidézője, hanem az is felelősséggel tartozik, aki a veszélyhelyzet ugyan nem maga teremtette, de felismerte, mégsem tette meg mindazt, ami tőle az adott helyzetben elvárható, vagyis az utóbbit nem mentesíti az előbbi magatartása.
- [42] Merthogy az ítélezési gyakorlatban általánosan elfogadott a - jogi okozatosságot megfogalmazó - *conditio sine qua non*, vagyis a feltételek egyenértékűségének elve (ld. 3/2013. BJE I.5. pont, EBH 2005.1291., BH 2015.121. [31], BH 2008.206., BH 2002.169., BH 1982.179., BH 1997.564., BH 1993.7.). Ennek lényege az, hogy a kiváltó ok nélkül a későbbi eredmény nem következett volna be; a későbbi eredményhez vezető minden szükségesnek bizonyult feltétel egyenértékű. Abban az esetben, ha az eredményhez vezető kiváltó okhoz az elkövetőtől független további közreható - ideértve a véletlenszerű - ok társul, az okozati összefüggés nem szakad meg, legfeljebb az okozati kapcsolat lazábbá válik. A közreható okoknak az eredmény bekövetkezésében betöltött jelentőségét a büntetés kiszabása körében kell megfelelő nyomatékkal figyelembe venni.
- [43] A Kúria egyetértett az alapügyben eljáró bíróságok álláspontjával: a II. rendű terhelt az építési naplóba tett bejegyzésével elmulasztotta azon foglalkozási kötelezettségének tanúsítását, hogy a kivitelezőt (építőt) utasítsa a csatornafektetési munkavégzés azonnali leállítására. Ezért a II. rendű

terhelt magatartása és a bekövetkezett eredmény (a két ember halála) között egyértelmű okozati összefüggés van.

- [44] Mindebből következően a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása - cselekményének minősítésével együtt - megfelel a büntető anyagi jog szabályainak. Ily módon a felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Az indítvány elvi tartalma

- [45] A bűnösség megállapítása törvénysértő. Az építtető építési műszaki ellenőre maradéktalanul eleget tesz kötelezettségének, ha az építési naplóban rögzíti a csatornafektetés munkaárka szakadásának a veszélyét, de a munkavégzés leállításáról nem intézkedik.

A döntés elvi tartalma

- [46] A felülvizsgálati indítvány nem alapos. Az építtető helyszíni képviselőjeként eljáró építési műszaki ellenőr foglalkozásának szabályát megszegi, ha észlelve a csatornafektetés munkaárkának nem megfelelő - adott esetben a teljes falmagasságig érő - alátámasztásának (aládúcolásának) hiányát, mindössze rögzíti az építési naplóban a munkaárok szakadásának a veszélyét, de nem ad utasítást a fővállalkozó kivitelezőnek vagy a felelős műszaki vezetőjének a munkavégzés leállítására, majd a munkaárok két munkásra ráomlik, akik fulladásos halált szenvednek.

Záró rész

- [47] A kifejtettek folytán a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva, és miután hivatalból vizsgált feltétlen eljárási szabálysértést [Be. 423. § (5) bekezdés] sem észlelt - a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta (Be. 426. §).
- [48] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2017. szeptember 14.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Polgár András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő